

EŞSİZ DENİZYILDIZI

Kadın Hastalıkları ve Doğum Uzmanı Ayşe Tezcanlı, hastanenin 23 numaralı muayenehanesinde, Fatma ve eşine sakince anlatıyordu Down sendromlu bir bebekleri olacağını.

— Fatma Hanım, Salih Bey, üçlü test sonuçlarınıza bakarak yaptığımız amniyosentez raporu bu hafta başında bana ulaştı. Ne yazık ki, bebeğimizde Down sendromu gözlemlendi. Size konuyla ilgili bilgi vermek isterim arzu ederseniz.

Doktor, durumun bilimsel temelini ve yaşayabilecekleri zorlukları aklına gelen bütün ayrıntılarıyla anlatmaya çalıştı Fatma ve eşine. Ama son dönemlerde hekimler arasında iyice yerleşen “aile bütünlüğüne ve kişisel kararlara saygı” ilkesi nedeniyle, gebeliğin devamı veya sonlandırılması konusunda asla yorum yapmadı ve yönlendirmede bulunmadı. Birkaç gün içinde kararlarını kendisine bildirmelerini rica etti, Fatma ve Salih muayenehanesinden ayrılmadan önce.

Deniz için geç kaldığını biliyordu Fatma. Korktuğu başına gelmişti sanki şimdi. Onu çok istemiş, adını bile koymuştu. Doktor amniyosentez istedikten sonra, sonuçlar çıkana kadar araştırmış, ayrıntılarıyla öğrenmişti ihtimalleri. Yaşayabileceği tüm zorluklar gelip geçmişti gözünün önünden. Deniz bebekken, Deniz çocukken, Deniz ergenlik çağındayken, Deniz yetişkinen, Deniz yaşlandığında... Yine de vazgeçemezdi bebeğinden, biricik canından.

3 gün geçmiş, bu sürede Salih ile konuşmuşlar, enine boyuna düşünmüşler, kalplerinde ve beyinlerinde tartmışlar, kararlarını açıklamak için tekrar doktorun muayenehanesine gelmişlerdi.

—Ben her şeyi araştırdım Ayşe Hanım, bebeğimi dünyaya getirmek istiyorum ben.

Deniz 2 yaşına gelene kadar, kısıp gözleri, yumuk yumuk elleriyle diğer bebeklerden pek de farklı bir hayat sürmedi. Hatta biraz fazla olan kilosundan dolayı, diğer bebeklerden fazla ilgi gördüğü bile söylenebilirdi. Annesi de babası da günlerinin büyük bölümünü ona ayırıyorlardı. Fatma çalışma hayatını bırakmış ve oğlunu kendisi büyütmeğe istemişti. Fizik tedaviye ikinci aydan itibaren hemen başlamışlardı. Sürekli doktor kontrolü altında eşlik ediyorlardı Deniz’in serüvenine. Onunla birlikte Fatma ve Salih de yeniden öğreniyorlardı hayatı. Biliyorlardı, Down sendromlu bebeklerde kas yapısı biraz gevşek oluyordu. Bu hem daha yavaş büyümelerine neden oluyor, hem de dil yeterli kas hakimiyetine ulaşamadığından konuşmaya genellikle geç başlıyorlardı. Zaten çoğunda dil yapısı biraz daha büyüktü ve bu da işleri zorlaştırıyordu. Biliyorlardı, fakat yine de sabırsızlanıyorlardı. Ne yaparlarsa yapsınlar hala konuşmaya başlamamıştı Deniz. Çok nadiren de olsa konuşmayı hiç öğrenemeyen Down sendromlular olduğunu okumuşlardı internetteki çeşitli kaynaklardan. Yoksa Deniz de onlardan mıydı? Olmasındı...

O zamana kadar farkları görüp de pek bir anlam veremeyen, ama sanki Deniz sakatmış ve sakatlık da sanki bir damga, utanılacak bir kusur, yüz kızartıcı bir suçmuş gibi, Fatma’nın bebeğine sakat yakıştırmaları yaparak affi imkânsız bir suç işlemekten korktuklarından güvenli bölgede sessiz sedasız bekleyen eş dost da sormaya başlamıştı artık. Her soruda yüreğinden boğazına doğru nedeni belirsiz bir korku tırmanıyordu. Bir el boğazına sarılıyordu adeta yavaş yavaş sıkarak. Kahroluyordu Fatma. Geceleri başını yastığa koyduğunda gözlerini duvarda sabit bir noktaya dikeyiyor, içinde kopan fırtınaları

Salih'e bile yansıtmıyordu. Hayır, hayır, bu onun başına gelmiş olamazdı. Bazen içten içe "Tanrım, ben ne günah işledim de benim de sağlıklı bir bebeğim olmadı." diye kendisini suçluyor, bazen de başkalarında arıyordu nedenleri. Şirketteki o kıskanç kadınlardan birinin ahı tutmuştu belki de. Ne olursa olsun, kendisine acıyordu Fatma, çok acıyordu... Fakat eşe dosta karşı, adeta bambaşka bir Fatma çıkıyordu içinden, oğlunun farklılıklarının bilincinde, durumun zorluklarıyla yüzleşmiş ve uzlaşmış, dik duran, güçlü bir Fatma.

— Benim oğlum Down sendromlu ve biz bununla yaşamayı öğrendik, fizik tedavi ve psikolojik destek alarak, büyütüyoruz oğlumuzu, onun için her şeyin en iyisini yapmaya çalışıyoruz, diyor; hatta diğer çocuklardan 1 fazlamız bile var, diye şakalar yapmayı da ihmal etmiyordu.

Deniz artık tuvaletini söyleyip, yemeğini yiyebiliyor ve basit ihtiyaçlarını dile getirebiliyor duruma geldiğinde, doktoru Sevim Hanım da Deniz'in uygun bir yuvaya gidebileceğini, hatta gitmesinin sosyalleşmesi açısından çok faydalı olacağını söyledi Fatma'ya. Hemen araştırmalara başlandı ve Deniz için sınıfları fazla kalabalık olmayan ve evlerine de yakın bir yuva bulundu, Pembe Düşler Çocuk Yuvası. Fatma, bu arada Deniz'in müstakbel öğretmeniyle de görüştü, bu kadını gözü tutmuştu. Yine de Deniz bu değişik ortama adapte olmakta diğer çocuklardan biraz daha fazla güçlük çekebileceğinden onu yuvaya tamamen bırakmadan önce bir süre birkaç gün arayla yuvayı birlikte ziyaret ettiler. Önce öğretmenine ve arkadaşlarına alışmasını sağladı Fatma. Sonra servis şoförüne kadar herkes Deniz'in kalbini kazanıncaya kadar sabırla gitti geldi onunla. Bu onun ilk yalnız sosyalleşmesi olacaktı ve gelişiminin geri tepmemesi için bu yola doğru yerden ve doğru şekilde başlamak çok önemliydi. Bir gün Deniz'in yuvanın temizlik işlerinden sorumlu emektar Halide Hanım'la bile koyu bir sohbe daldığını gördükten sonra, Fatma artık gözü arkada kalmadan onu orada bırakabileceğini anladı. Önce 1-2 saatliğine annesiyle misafir olduğu yuva macerasında, Deniz'in annesine:

—Sen git, ben arkadaşlarımla oynayacağım, dediği günlere kadar gelmişlerdi. İlk öğretmeninden duyduklarını, sonraki bütün öğretmenlerinden duyacaktı Fatma:

—Çok sosyal bir çocuk. Çok güzel ve hızlı iletişim kuruyor. Ancak çok da hassas ve duygusal. Kalbinin kırılmaması için hep çok dikkatli olmanız gerekecek.

Bir gün yuvadan eve döndükten sonra arkadaşları sokakta oynamaya çağırdılar Deniz'i. Fatma sosyalleşmesi yuva dışında da devam etsin diye izin verdi ama hangi arkadaşlarıyla ne oynayacaklarını sormayı da ihmal etmedi. Deniz dışarı çıkmalı 1,5 saat olmuştu. Artık neredeyse Fatma pencereden seslenip onu eve çağıracaktı ki, kapı ısrarla çalmaya başladı. Deniz alt komşuları Handan Teyze'siyle birlikte kapıdaydı.

—Sen doğru banyoya geçip güzelce ellerini yıka Denizciğim. İyice sabunla, olur mu, acısa da devam et, demişti Handan Deniz'i içeri sokarken.

Deniz'in banyoya gittiğinden tamamen emin olunca, kısık sesle feryat etti Handan:

—Fatmacığım, doktorculuk oynuyorlarmış güya. Meltem Hanım'ın oğlu Arda Deniz'i ameliyat etmeye kalkmış. Nereden bulduysa, almış eline bir mutfak bıçağı, Deniz'in elini ameliyat etmeye çalışıyordu. Deniz, neden izin verdin oğlum, canının yanacağını hiç düşünmedin mi, dedim. Ama Handan Teyze, kimse hastayı oynamayı kabul etmedi. Hem sonra baktık ki, benim avuç içimde tek çizgi var, herkesin iki tane. Arda bana ikinci çizgiyi yapacaktı, demez mi! Allahtan fazla bir şey olmadan gördüm.

Bakkala diye çıkmıştım, evde dün geceden kalma tavuk kemikleri vardı, sokaktaki hayvanlar da nasıplensin diye bizim köşeden değil de diğer köşeden döneyim, çöp kutularının yanına bırakayım dedim. Allahtan o taraftan dolaşmışım. Yoksa Allah korusun, iyice kesilecekti yavrumun eli.

O gece Fatma ağladı, ağladı, ağladı. Bugün elindeki Simian çizgisini farketmişlerdi, yarın vücudunun diğer farklılıkları dikkatlerini çekecekti. Farklı olduğunu hep yüzüne vuracaklardı Deniz'in. Canını yakacaklardı belki, bugünkünden daha da fazla. Bugünkü gibi başkalarının yapmayı kabul etmediği şeyleri ona yaptırmaya kalkışacaklardı. Bunun tedavisi yoksa eğer, bu farkları gidermenin başka bir yolu mutlaka olmalıydı...

Yağmurlu, kasvetli ve soğuk bir Kasım öğle sonrasında Fatma akşam yemeği için ıspanak ayıklarken kapı çaldı. Kalkıp hafif çamurlanmış elleriyle kapıyı açtığında, komşusu Handan bir gazete kupürü tutuyordu elinde.

— Fatmacığım, bak biraz önce gazetede ne okudum. Çok heyecanlandım. Hemen koparıp sana koştum vallahi. Deniz gibi Down sendromlu çocuklarına dilinden ameliyat yaptırmış bir aile. Konuşması düzelecek, çok rahatlayacak diyormuş doktorlar. Gerçi, Deniz'in konuşması çok kötü değil ama yine de rahatlar belki çocuk...

O gün neredeyse akşam olup da Salih gelene kadar konuştu, türlü türlü hayaller kurdular. İnternete girip biraz araştırma yapmayı da ihmal etmediler. Her meselede olduğu gibi bir grup insan bunu destekliyor, bir grup da karşı çıkıyordu. Günün sonunda Fatma Deniz'e estetik ameliyat yaptırmaya iyice ikna etmişti kendini. Bunu bu zaman kadar nasıl düşünememişti. 1 yıl sonra ilkokula başlayabileceğini söylüyordu doktorları. Okula başlamadan önce hem dilinden hem de yüzünden ameliyat olursa Deniz, her şey çok güzel başlayabilirdi. Böylece hem daha kolay konuşabilecek, hem de görüntüsü yüzünden tuhaf bakışlarla yadırganmayacaktı. İlk ameliyatını 7 yaşındayken dilinden oldu Deniz. Arda'nın yaptığı ameliyatı saymazsak tabii...

Böylece, bir yıl daha geçti ve Deniz'in ilkokul günleri başladı. Dili epeyce düzelmiş gibi görünüyordu Fatma'ya. Ama Salih pek bir fark göremediğini söylüyordu. Bu anlaşmazlık ailede bir fon müziği gibi süregiderken, Deniz'i normal bir devlet okuluna vermeye karar verdiler. Çünkü hem Salih işten çıkarılmış ve daha düşük bir ücretle yeni bir işe girmek zorunda kalmıştı, hem de Deniz'in IQ oranı da epey yüksekti, 64 idi ve uzmanlar normal bir okula giderse zekâsının daha da gelişebileceğini söylüyorlardı. Aslında sınıf kalabalık, müfredat da epey yüklüydü. Yine de işi fena götürmüyordu Deniz. İkinci sınıfta iken bir gün, aslında bütün çocukların başına gelebilecek olan bir şey oldu; toplama sonucunu yanlış çıkardı. Öğretmeni yanlış olduğunu söyleyince bir daha söyledi. Yine yanlıştı. Bütün Down sendromlular gibi duygulu, inatçı ve sabırsızdı, duyguları bir anda ele geçirdi Deniz'i, hırslandı, doğruyu söyleyecekti, mutlaka dinlemeliydiler onu. Ama dinlemediler ve bu kez gülmeye başladı arkadaşları. Öğretmeni onun daha fazla incinmesini istemediği için, yorulmamasını ve yerine oturmasını söyledi tatlılıkla. Ama susamıyordu Deniz; bir türlü anlam veremiyordu, insanlar neden bu kadar sabırsızdılar ve neden onu dinlemiyorlardı! Son bir defa daha cevap vermek istedi. Fakat bu kez de konuşması telaştan paniğe dönüştü ve ağlamaya başladı. Bu sırada,

—Kocaman alnın var, senin koca kafanı gören beynini de büyük zanneder ama 6'yla 5'i toplayamadın, sen geri zekâlı mısın Deniz, dediği duyuldu Murat'ın.

Bardağı taşıran bu son damladan sonra, öğretmen Özlem Hanım, çok sert bir otoriteyle bütün sınıfı susturdu ve Fatma'yı aradı. Mümkün olduğunca yumuşatmaya çalışarak olayı kısaca anlattı.

—Bugün Deniz'i okuldan erken alırsanız iyi olabilir, dedi.

O gün Deniz eve geldikten sonra bütün gün ağladı. Deniz ağladıkça, Fatma da ağladı...

Fatma ve Salih o geceden sonra Deniz'i yüzünden de ameliyat ettirmeye karar verdiler. O okula da bir daha hiç göndermediler. Önce alnını daralttı doktorlar, sonra gözlerindeki çekikliği gidermeye çalıştılar. Tamamen iyileşmesi için geçen uzunca bir sürenin ardından özel okula kaydı alındı Deniz'in. Burada gördüğü daha özel derslerden sonra, Deniz eve daha mutlu dönüyordu sanki. Burada matematik yoktu fazla. Olmasındı. Deniz'i bir daha kimse ağlatmasındı...

* * *

Okuldan sonra sosyal eğitim kurumlarında eğitimine devam etti, her yerde birçok arkadaş edindi Deniz. Ama en çok +1 Derneği'nde evinde gibi hissediyordu kendisini. Dernekte Down sendromlular için yapılan faaliyetlerde aktif görev alıyordu sürekli. Bu arada derneklerine gönüllü destekçiler de geliyor, onlarla birlikte her türlü sosyal projede onlarla birlikte canlarını dişlerine takarak çalışmalar yapıyorlardı. Bu gönüllülerden biri bir işyerinde İnsan Kaynakları uzmanı olarak çalışmakta olan Tülay'dı ve çay kahve servisi yapan delikanlı askerlik nedeniyle işten ayrılınca bu işleri yapacak bir çalışana ihtiyaçları olmuştu. Bu kişiyi işe alma sürecinde de Tülay'ı görevlendirmişti müdürü. Tülay Deniz'in 21. doğum günü için düzenlenen partisinde onu öyle neşeli, öyle aktif gördü ki, "Neden olmasın" dedi kendi kendine, Deniz bu işi yapabilecek becerilere sahipti. Çok sosyaldi, çevresindekilere pozitif enerji aşılamaktaydı. Müdürü de Deniz'i tanıyıp ona kanı kaynayınca Deniz o işyerinde çalışmak üzere işe alınmış oldu.

Deniz temel ihtiyaçlarını rahatlıkla giderebildiğinden, işine otobüsle gelip gidebilmekteydi. İş hayatına alışmaya başlamıştı iyice. O da her sabah diğer insanlarla birlikte otobüse biniyor, elektronik biletini makineye okutuyor, gidip boş bir koltuğa oturuyordu. Ama otobüsteki insanlar nedense onunla konuşmaktan kaçınıyorlardı. Yanındakiyle konuşmak istediğinde, insanlar normal gibi görünen ama bir şekilde farklı olduğu da belli olan bu genç adama ne diyeceklerini bilemediklerinden dut yemiş bülbüle dönüyorlardı. Deniz'in durumunu anlayamıyor, ona güvenemiyorlardı. Hırlı mıydı, hırslı mıydı, aniden sinirlenip saldırır mıydı yoksa ağzından köpükler çıkararak kendini otobüsün ortasında yerlere atarak krize mi girerdi kestiremediklerinden, onunla iletişim kurmaktan kaçınıyorlardı. Tüm farklılıkların ilk engeli yine bilinçsizlikti. Deniz herkesi kendisi gibi bildiğinden ve bütün bu ihtimalleri hiç düşünmediğinden, insanların onunla konuşmaya neden çekindiklerini ömrü boyunca anlayamadı.

Bir gün ilginç bir şey oldu, otobüste genç bir kız

—Afedersiniz, dedi, siz Down sendromlu musunuz?

Deniz:

—Evet, diye cevap verince, genç kız:

—Neden estetik ameliyat oldunuz, yüzünüz çok mu kötüydü, zekâ geliştirici ilaçlar da kullandınız mı, diye sordu.

—Hayır, öyle değil, diye cevap verecek oldu Deniz. Ama boğazına bir yumru tıkanıp kızın bakışlarındaki dipsiz boşluğu görünce. İçine nedeni belirsiz bir keder doldu. Bir daha otobüslerde hiç kimseyle konuşmak isteği geçmedi içinden.

İşyerinde genel olarak çalışanların tavırları iyiydi, seviyorlardı Deniz'i. Çok kısa sürede alışmışlardı ona. Tam da o sıralarda, yeni Satış Müdürü olarak işe başlayan Hilmi Çanlı, Deniz'in durumunu bilmeyen, farklılıklara karşı pek hassasiyet duymayan ve zaten genel olarak müşterisi olarak görmediği insanları çok da önemsemeyen biriydi. Satışlara odaklanmıştı ve çok önemli bir müşteri grubunu ağırlıyordu bugün. Fakat bir talihsizlik olmuş ve Deniz, 3 çay 2 ıhlamur yerine 2 çay 3 ıhlamur getirmişti. Yeni işinde, en önemli müşterisinin ilk ziyaretinde böyle bir hata yapılması olacak şey değildi. Bir an için kendisini, hem iyi müşterisi hem de hoş bir kadın olan Selma Hanım'a karşı ispatlama hırsına kapılan Hilmi, çok sert çıktı:

—Geri zekâlı mısın sen oğlum! 3 çay 2 ıhlamuru aklında tutamadın mı? Çabuk doğrularını getir.

Oysa yeryüzündeki herkes Turgut Bey gibi değildi. Çok şükür ki değildi. Deniz'in yüzündeki bir anlık keder Selma Hanım'ı çok etkiledi, adeta içi dağıldı Deniz'le göz göze gelince.

—Yeni bir şey getirmene gerek yok oğlum, üzülme. Biz kalkıyoruz, diyerek ayağa kalktı ve Hilmi Bey'e yöneltti ateş saçan bakışlarını:

—Siz bu anlayışla çalıştığınız sürece, korkarım biz sizinle asla çalışamayacağız Hilmi Bey, sosyal sorumluluklara çok önem veren bir şirketiz, diyerek ekibiyle birlikte odayı terketti. Kapının yanına geldiğinde bir an duraksayarak, şaşkınlıktan ve üzüntüden oracıkta kalakalmış olan Deniz'in gözlerinin içine baktı ve ona gördüğü en içten gülümsemeyle selam verir. Deniz bu anı ve Selma Hanım'ı hiçbir zaman unutmadı...

* * *

18. Down Sendromlular Kongresinde konuşma sırasını beklerken, çocukluğunda her zaman duyduğu bir şey geçti aklından Deniz'in, acı acı gülümsedi.

—Çok sevimli Fatmacığım. Diğer çocuklardan hiç farkı yok gibi duruyor maşallah.

Sorun da hep bu görmezden gelmeydi zaten. Diğer çocuklardan farkı vardı Deniz'in. Down sendromlu olsa da olmasa da tekti, biricikti, kendisi gibiydi. Her çocuk gibi. Ama Down sendromluydu Deniz. Biraz daha şefkat ve iyi bir eğitimden başka hiçbir şeye ihtiyacı yoktu. Fakat annesi dahil hiç kimse görmek istemedi farklılıklarını. Hep başka yerlerde başka çözümler aradı. Gerçeklerin üstünü örterse, hiç kimse göremez; Deniz de o korunaklı örtünün altında mutlu mesut yaşar sandı. Oysa üstüne örtü çekilince daha fazla belli oluyordu kıvrımlar. Fatma bunu hiç anlayamadı. Her şey Deniz'in iyiliği içindi ama öyle mi olmuştu gerçekten de...

Konuşması bittiğinde salon alkıştan kırılıyordu.

“Ben bir Down sendromluyum. Başka türlü doğmadığım ve normal olan bir başkası gibi olmak nasıl bir şey, bunu hiçbir zaman bilemeyeceğim için halimden ne şikâyetçi ne de memnundum. Doğduğum gibi yaşayıp gidecektim. Ama hiç rahat bırakmadılar beni. Farklılıklarım yüzünden zaten zor geçecek olan hayat daha da zorlaştı

hep. Annem babamla başladı küçük rötuşlar. Farklı olan bendim ama bunu kabullenemeyen, adeta bunun utancını yaşayan ve bir kusur gibi üstünü örtmeye çalışan annemle babamdı. Bir bela, bir musibet miydim ben? Annem ve babama hayatın bir diyeti miydim? Öyle değildi belki, beni çok sevdiklerinden oldu bütün bunlar, beni bütün kötülüklerden korumak kollamak için.

Ama ne yaparlarsa yapsınlar, hayat ve insanlar fazla olan 1 kromozomumun bedelini hep 1 fazlasıyla ödetti bana. Saç diplerimden hafifçe görünen ameliyat yerlerimde hep kendi irademin izlerini aradı karşılaştığım insanlar, beni küçümser bakışlarla yargıladılar. Zekâmın yetemediği veya duygularımın fazla geldiği yerlerde beni hep kendilerine benzetmeye çalıştılar, sesimi bir radyo düğmesini çevirir gibi kısıtılar, bir balon kadar hafif ve masum coşkularıma iğneler batırdılar.

Fazladan sahip olduğum 1 kromozom veya hep dedikleri gibi 1000’de 1 olmak hiçbir zaman bana bir mutluluk getirmede. Ama bir gün yaşamım sona erdiğinde, ya da sonlara geldiğinde anımsayıp iyi ki dünyaya gelmişim dedirtecek kadar güzel insanlar da tanıdım. Bir yıldız gibi hayatımdan geçen ışıklı insanlar. Bana onlar öğretti bildiğim en güzel cümleyi:

Herkesten farksız değil, herkes kadar eşsizdim oysa ben de. Siz de öyle...”

İltür A.

